

Droom in een droom

Een film is een soort droom, wil het cliché. Wat gebeurt er dan met de kijker als een film gaat over mensen die dromen, en als die mensen zich in hun droom soms realiseren dat ze dromen? En als dat besef de realiteit kan zijn, maar net zo goed weer onderdeel van die droom? Dan gaat het je duizelen, althans, dat overkwam mij bij het kijken naar *Inception*, de thriller van Christopher Nolan met Leonardo DiCaprio in de hoofdrol die nu in de bioscopen draait. En uiteindelijk laat de film je koud.

Met het onderwerp zelf is niets mis. Misschien is het wel de filosofische oervraag: waak ik nu of droom ik, en hoe weet ik het verschil? Daar valt eindeloos op te reflecteren. Maar *Inception* heeft geen tijd voor reflectie. DiCaprio en zijn team bevinden zich namelijk steeds in een benarde situatie waarin iets op ontploffen of instorten staat – of het nu een gebouw is of een mens, of het nu in een droom is of in de werkelijkheid. Dat maakt de film eerder overdonderend dan meeslepend.

Het gegeven is interessant genoeg. DiCaprio *cum suis* zijn gespecialiseerd in het ontfoetselen van geheimen uit iemands onbewuste. Hun meest recente opdracht is omgekeerd: ze moeten nu juist een idee planten in iemands onbewuste. Of dit feitelijk realistisch is doet er voor mij niet zoveel toe. Als de film maar raakt aan een menselijke obsessie. En dat doet-ie: *Inception* draait om de angst dat anderen jouw innerlijke wereld openbreken.

Waarom raakt de film me dan uiteindelijk niet? Dat is altijd een vruchtbare vraag, zo heb ik ondervonden, een vraag die je op zoek stuurt. 'De film geeft geen tijd voor reflectie', schreef ik zojuist. Daar bedoel ik niet mee dat *Inception* je niet laat puzzelen, want de liefhebber kan puzzelen in overvloed (zie de talloze theorieën op internet over welke scène een droom is en welke niet). Nee, het is eerder dat reflectie wat tijd en een beetje afstand vraagt. Een film moet je die ruimte gunnen, want anders kan er geen complex gevoel, geen betrokkenheid bij de gebeurtenissen ontstaan. *Inception* durft die ruimte niet te maken en dat is jammer. Maar ik heb weer wat ontdekt: kennelijk acht ik reflectie een voorwaarde voor complexe gevoelens en ware betrokkenheid. Grappig, omdat reflectie mensen vaak zo koel-afstandelijk in de oren klinkt! Daar ga ik nu eens op puzzelen.

© Marjan Slob. Gepubliceerd in *Filosofie Magazine* oktober 2010.